Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2001–2002

27 728 Wijziging van de Wet op de expertisecentra, de Wet op het primair onderwijs en de Wet op het voortgezet onderwijs in verband met de invoering van een leerlinggebonden financiering en de vorming van regionale expertisecentra (regeling leerlinggebonden financiering)

Nr. 54

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN ONDERWIJS, CULTUUR EN WETENSCHAPPEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Zoetermeer, 20 maart 2002

Hierbij stuur ik u de derde voortgangsrapportage leerlinggebonden financiering. In deze rapportage wordt een overzicht gegeven van de ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden sinds de plenaire behandeling van het wetsvoorstel op 20 december jl.

1. Indicatiestelling

Op 4 maart jl. heeft u het ontwerp-Besluit leerlinggebonden financiering en de concept-ministeriële regeling indicatiecriteria ontvangen (kamerstuk 27 728, nr. 53). Beide zijn gebaseerd op het eindadvies van de Tijdelijke commissie advisering indicatiestelling (TCAI) en het overleg met het georganiseerde onderwijsveld. Het eindadvies is tegelijk met de ontwerp-amvb's naar de Tweede Kamer gestuurd.
Nu de TCAI haar eindadvies heeft uitgebracht richt zij haar werkzaamheden op de inrichting van de LCTI. Naast de toezichtfunctie (met daarbij behorend de mogelijkheid aanwijzingen te geven) heeft de LCTI ook een belangrijke taak in het evaluatie-onderzoek naar de indicatiestelling. Dit onderzoek is allereerst gericht op de evaluatie van de indicatiestelling door de Commissies voor de indicatiestelling (Cvl's). Daarnaast voert de LCTI ook breder onderzoek uit naar de indicatiestelling in het kader van de evaluatie eerste fase LGF.

De werkgroep implementatie indicatiestelling, waarover u in de tweede voortgangsrapportage bent geïnformeerd (Kamerstukken II 2000/01, 26 629, nr. 14), heeft op 25 januari jl. een startconferentie georganiseerd voor toekomstige Cvl-leden en andere betrokkenen. Naast een algemeen informatief deel over de indicatiestelling en de criteria is in werkgroepen per cluster doorgepraat over onder andere de criteria en protocollen.

Daarnaast heeft de werkgroep implementatie indicatiestelling een scholingsprogramma ontwikkeld. Een derde activiteit waar de werkgroep zich op richt, is de advisering op locatie over de vormgeving van een Cvl

KST60351
ISSN 0921 - 7371
Sdu Uitgevers
's-Gravenhage 2002

in een REC i.o., zodat de Cvl's voorbereid aan het werk kunnen vanaf 1 augustus aanstaande.

2. REC-vorming

Ook de ontwikkeling van de REC-vorming is de laatste maanden doorgegaan. De knelpunten, waarover diverse malen is gerapporteerd, dienden immers nog te worden opgelost. In vier gevallen heeft een fusie van twee REC's de oplossing geboden voor knelpunten op het gebied van de samenstelling van een REC, dan wel voor problemen ten aanzien van de regioafbakening. Het resultaat hiervan is opgenomen in het ontwerp-Besluit leerlinggebonden financiering waarin de regio-indeling voor de REC's is opgenomen. De wegbereiders ondersteunen waar nodig de REC's bij de uitwerking van de fusies, zodat ook de nieuw gevormde REC's tijdig klaar zijn voor de invoering van LGF. Nadruk hierbij ligt op het vormen van een efficiënt en doelmatig georganiseerd REC zodat de uitgangspunten van de REC-vorming (efficiënter georganiseerd speciaal onderwijs met betere spreidingsmogelijkheden waardoor thuisnabij onderwijs mogelijk wordt) gerealiseerd kunnen worden. Het totaal aantal REC's komt na de fusies op 33. Meer informatie over het REC-vormingsproces, de organisatorische en inhoudelijke ontwikkelingen staat in de voortgangsrapportage van de wegbereiders, getiteld «De 7e Etappe». Deze rapportage is gevoegd bij deze brief.[1]

3. Financieel kader LGF

Tegelijkertijd met de ontwerp-amvb over de indicatiestelling en de concept-ministeriële regeling met de criteria, is ook de amvb meegestuurd die aanpassingen bevat in diverse besluiten op het terrein van de bekostiging en de formatie. Deze wijzigings-amvb is een nadere uitwerking van de Notitie uitwerking bekostiging LGF die is meegestuurd met de Nota naar aanleiding van het verslag (Kamerstukken II 2000/ 01, 27 728, nr. 7). Parallel aan de ontwerp-amvb is de Notitie invoering bekostiging LGF geschreven. Dit is een werkdocument waarin de inhoud van de ontwerp-amvb is omgezet naar de praktijksituatie van de scholen.
Beschreven is hoe de nieuwe bekostigingssystematiek er uit ziet, hoe naar de nieuwe situatie wordt toegewerkt (invoeringsperiode) en welke invoeringsbepalingen daarbij gelden. De notitie is ter informatie gevoegd bij deze brief.[1]

4. Adviescommissie toelating en begeleiding (ACTB)

In de artikelen XII en XIII van het wetsvoorstel leerlinggebonden financiering zijn de taken van ACTB neergelegd. Bij de commissie moet verplicht advies worden gevraagd in gevallen waarin ouders van een leerling bezwaar maken tegen een beslissing van het bevoegd gezag om een leerling niet toe te laten dan wel tegen de besteding van het leerlinggebonden budget. Ouders, scholen of REC's kunnen advies vragen aangaande de daadwerkelijke toelating van geïndiceerde leerlingen of over de besteding van het leerlinggebonden budget.
Bij de inrichting van de ACTB wordt rekening gehouden met de positionering van de onderwijsconsulenten bij deze commissie.

In de schriftelijke reactie op de behandeling van de onderwijsbegroting 2002 is gemeld dat de onderwijsconsulenten in het directe verlengde van de ACTB gepositioneerd zullen worden (Kamerstukken II 2000/01, 28 000 VIII, nr. 90).
De onderwijsconsulenten gaan hun werk doen in opdracht en onder gezag van de ACTB. De nadere uitwerking van de inrichting van de ACTB in

[1] Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

samenhang met de onderwijsconsulenten wordt neergelegd in een ministeriële regeling.

5. Voorlichting

Het belang van voorlichting neemt toe nu de Tweede Kamer heeft ingestemd met het wetsvoorstel en de geplande invoeringsdatum van 1 augustus aanstaande dichtbij komt. De voorlichting wordt geïntensiveerd via diverse bronnen: ouderorganisaties (FvO en CG-raad), de wegbereiders en OC&W, en via diverse kanalen: brochures/folders, websites en informatiebijeenkomsten worden ouders, het regulier en het speciaal onderwijs geïnformeerd over LGF. Het voorlichtingsberaad, waarin de diverse voorlichtende partijen zijn vertegenwoordigd zorgt ervoor dat de activiteiten op het gebied van voorlichting onderling worden afgestemd.
Veel informatie is beschikbaar via Internet. Voor diverse doelgroepen is een website ontwikkeld. Naast de website voor ouders (www.oudersenrugzak.nl), waarover u in november jl. al bent geïnformeerd, is nu ook een website van de wegbereiders (www.wegbereiders.nl) beschikbaar. Deze site bevat naast het draaiboek voor het regulier onderwijs ook veel producten die de (speciale) scholen kunnen gebruiken bij de organisatie en inhoudelijke vormgeving van het onderwijs (zie ook paragraaf 8 over ontwikkelactiviteiten). Op korte termijn zal ook nog een derde website beschikbaar zijn met een heel breed informatie aanbod. Alle sites worden onderling via links met elkaar verbonden.
De brochure met algemene informatie voor ouders, waarover u in de november 2001 bent geïnformeerd, wordt bijgesteld naar aanleiding van de plenaire behandeling en zal in het voorjaar worden verspreid.

6. Evaluatie eerste fase LGF

De voorbereidingen voor de uitvoering van een integrale evaluatie van het LGF-traject met ingang van 1-08-2002 zijn gaande. Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden van alle vragen met betrekking tot de evaluatie van de eerste fase LGF die zijn terug te vinden in Kamerstukken over leerlinggebonden financiering vanaf 2000. Vervolgens zijn alle vragen geordend en zijn vragen geselecteerd die beantwoord gaan worden door de LCTI, de ACTB en de inspectie. De resterende lijst met vragen is voorgelegd aan de stuurgroep beleidsgericht onderzoek primair onderwijs (BOPO) die op basis hiervan een onderzoeksvoorstel schrijft. Dit voorstel zal in juni beschikbaar zijn.
Het integrale evaluatieplan, waarin alle vragen zijn opgenomen met de wijze waarop deze door wie worden beantwoord, is voor 1 augustus 2002 beschikbaar. De Kamer wordt daarover geïnformeerd.

7. Justitiële jeugdinrichtingen (JJI's)

In de voortgangsrapportage van 1 november 2001 is gemeld dat het onderwijs in de Rijks-JJI's, dat nu nog onder de verantwoordelijkheid van het ministerie van Justitie valt, wordt ingepast binnen de kaders van OC&W en wordt gepositioneerd binnen de REC-vorming.

In de afgelopen periode is de inpassing van de Rijks-JJI's binnen de REC-vorming nader uitgewerkt. Op basis van deze uitwerking worden afspraken voorbereid tussen elke RJI en de school die verantwoordelijk wordt voor het onderwijs (adoptieschool). Een deel van deze afspraken wordt centraal voorbereid om de uitvoeringslast voor de Rijks-JJI's en de vso-scholen die verantwoordelijk worden voor het onderwijs zoveel mogelijk te beperken.

Afspraken worden gemaakt over de huisvesting, materiële instandhouding en personele overdracht. Dit hele proces wordt begeleid onder coördinatie van de wegbereiders.

Daarnaast wordt gewerkt aan de kwaliteitsverbetering van het JJI-onderwijs.
Het landelijk expertiseplatform JJI, ingericht ter bevordering van de kwaliteit van het JJI-onderwijs heeft inmiddels twee ontwikkelactiviteiten uitgezet. De eerste is een inventarisatie van geschikt onderwijs- aanbod voor JJI's; deze opdracht is verstrekt aan Sardes. Doel van deze opdracht is om beschikbaar onderwijsaanbod te inventariseren dat geschikt is voor de doelgroep(en) binnen de JJI.
De tweede activiteit betreft de ontwikkeling van een instrument voor intake assessment JJI; deze opdracht is verstrekt aan het Ambulatorium van de Heldring Stichting. Doel van de opdracht is om een methodiek voor intake assessment te ontwikkelen in aansluiting op instrumenten en aanpakken die in de JJI-sector al gebruikt worden.
De beide ontwikkeltrajecten worden parallel uitgevoerd. Omdat er een belangrijke relatie tussen beide bestaat, is een gezamenlijk referentiekader ontwikkeld, dat in zijn kern bestaat uit een matrix van leeftijdscategorieën en onderwijsfuncties zoals onderscheiden in een eerder uitgevoerd onderzoek naar het opbouw van het gewenste onderwijsaanbod voor JJI's.
Voor elk traject is een begeleidingsgroep ingesteld, bestaande uit vertegenwoordigers vanuit de JJI's. De monitoring van de trajecten geschiedt door de Werkgroep Landelijk Expertise Platform JJI-onderwijs.
Beide trajecten zullen in maart 2002 afgerond zullen worden. Op basis van de resultaten zal bezien worden hoe het traject vervolgens wordt voortgezet.

8. KDC/cluster 3

In vervolg op de voortgangsrapportage van november jl. kan het volgende over dit traject worden gemeld. In totaal zijn 14 samenwerkingsprojecten KDC's/ cluster-3 gestart met in totaal 385 leerlingen. Er is veel aandacht voor betrokkenheid van ouders binnen de projecten. Oudervereniginge n en ouders participeren in project- en werkgroepen.
Vanaf maart 2002 worden de eerste concrete samenwerkingsarrangementen op papier verwacht. Ook wordt in maart 2002 een inventarisatie naar de stand van zaken van de projecten uitgevoerd. Het resultaat hiervan wordt in een voortgangsrapportage neergelegd en gepresenteerd op de volgende terugkoppelbijeenkomst van de samenwerkingsprojecten in april.

Teneinde de samenwerking tussen KDC's en scholen regionaal en landelijk uit te breiden en te stimuleren is een landelijk voorlichtingstraject gestart. Allereerst worden regionale voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd voor KDC's, cluster 3 scholen en samenwerkingsverbanden WSNS. Aansluitend worden werkbezoeken georganiseerd voor niet deelnemende REC's om het starten van samenwerkingsprojecten binnen deze regio's te promoten. Daarnaast worden voorbeelden van good practice verzameld en beschikbaar gesteld.

9. Onderzoek inspectie naar thuiszitters

Naar aanleiding van Kamervragen (Aanhangsel van de Handelingen II 2000/01, nr. 795) over leerlingen die thuiszitten met een (lichte) verstandelijke handicap en gedragsproblemen heeft de inspectie in nauwe samenwerking met het Consulententeam Zuid-Holland en Zeeland en de Inspectie voor de Gezondheidszorg informatie verzameld over het aantal thuiszittende kinderen met een (licht) verstandelijke handicap. Alle vijf de

consulententeams die werkzaam zijn in Nederland hebben informatie aangeleverd ten behoeve van dit onderzoek.
Uit het onderzoek blijkt dat het moeilijk is om een algemene beschrijving van deze groep te geven. Het zijn kinderen die stuk voor stuk te maken hebben met zeer complexe, veelal gestapelde problematiek zoals: autisme, ADHD, gedragsproblemen die zich uiten in agressie en/of extreem angstig gedrag. Per individu moet dan ook bekeken worden hoe (een vorm van) onderwijs gerealiseerd kan worden. Uit het onderzoek is duidelijk geworden dat het aantal thuiszitters veel lager ligt dan de grote aantallen (duizenden) thuiszitters waarover de media berichtten. Uit de gegevens van de vijf consulententeams die in Nederland werkzaam zijn, blijkt dat 52 kinderen geen onderwijs volgen vanwege zeer ernstige gedragsproblemen dan wel de weigering van de leerling zelf om het onderwijs te bezoeken. Daarnaast is er een groep van 30 kinderen waarvoor wel een vorm van dagbesteding is gevonden maar deze wordt door professionals niet als passend beschouwd, bijvoorbeeld omdat de kinderen slechts een beperkt aantal uren onderwijs ontvangen of omdat zij zijn opgevangen in een intramurale setting.

10. Ontwikkelactiviteiten

Een aantal van de ontwikkelactiviteiten dat in de voortgangsrapportage van november 2001 is genoemd, is in de afgelopen periode afgerond. De belangrijkste zijn:

- Model en protocol ambulante begeleiding
- Productenbank ambulante begeleiding met voorbeelden voor het vormgeven van de ambulante begeleiding (zowel organisatorisch als inhoudelijk), waarmee scholen in het speciaal onderwijs al succesvol werken. Scholen kunnen deze producten downloaden van de website van de wegbereiders.
- Model en protocol handelingsgerichte diagnostiek.
- Handreiking betrekken van ouders cluster 4 bij het onderwijs van hun kind. Succesvolle aanpakken voor het betrekken van ouders zowel binnen als buiten cluster 4 zijn geïnventariseerd en zijn nu beschikbaar voor andere scholen via de website van de wegbereiders.
- Inventarisatie arbeidstoeleiding. Het betreft hier een beschrijving van een groot aantal cases/modules die (groepen van) scholen toepassen met betrekking tot arbeidstoeleiding.

Nu deze activiteiten zijn afgerond ligt de nadruk op de implementatie en het bevorderen van het gebruiken van de beschikbare informatie. De wegbereiders dragen hier samen met vertegenwoordigers uit het veld zorg voor.

11. Toezeggingen en moties

Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel op 20 december 2001 is een groot aantal moties aangenomen. Ik heb daarnaast toegezegd u te informeren over een aantal andere zaken. Hierbij een overzicht van de stand van zaken op deze punten.

Motie 40: Het instellen van onderwijsconsulenten
In paragraaf 3 van deze brief en in reactie op de behandeling van de onderwijsbegroting 2002 is aangegeven dat de onderwijsconsulenten gepositioneerd worden bij de ACTB en werken in opdracht en onder gezag van de ACTB.

Motie 41 en 45: In motie 41 wordt de regering verzocht de Tweede Kamer voor het schooljaar 2002/ 2003 te informeren over de belemmeringen in de bestaande regelgeving over huisvesting, leerlingenvervoer en AWBZ die toelating van een gehandicapte leerling door scholen kunnen verhin-

deren. In motie 45 wordt de regering verzocht in kaart te brengen met welke voorzieningen, regelingen en verstrekkingen ouders en kinderen te maken hebben.
Tijdens de plenaire behandeling is toegezegd dat zo spoedig mogelijk in kaart gebracht zou worden welke regelingen en financieringsmogelijkheden er zijn ten behoeve van leerlingen met een handicap in het onderwijs. Inmiddels is dit onderzoek, gedaan door het NIZW, bijna afgerond. De rapportage wordt binnen afzienbare tijd verwacht en deze wordt u toegestuurd. Een nadere analyse van dit rapport kan als basis dienen om belemmeringen in de bestaande regelingen op te sporen. Daarnaast geldt, net als bij de thuiszitters dat het bij belemmeringen veelal gaat om individuele gevallen waarbij een oplossing op maat nodig is. De ACTB zal deze gevallen inventariseren en hierover rapporteren. Op basis van de analyse van het NIZW-rapport en de rapportage van de ACTB zal vervolgens gericht overleg worden gevoerd met andere departementen om tot oplossingen te komen.

Motie 43: Twee maal per jaar een voortgangsrapportage LGF uitbrengen:
Het betreft hier een voortzetting van de toezegging tijdens het Algemeen Overleg LGF op 22 juni 2000, waarvan deze derde voortgangsrapportage het resultaat is. Het jaarlijks twee maal rapporteren over de stand van zaken LGF zal worden voortgezet.

Motie 44: Een loket voor ouders waar zij terecht kunnen voor de indicatiestelling van hun kind.
In november 2000 is u het rapport «Indicatiestelling (speciaal) onderwijs en zorg, onderzoek naar de noodzaak van afstemming» toegestuurd. Op basis van dit onderzoek kon de algemene wens om de indicatietrajecten voor de zorg en het (speciaal) onderwijs op elkaar af te stemmen en toe te werken naar een loket verder geconcretiseerd worden. Naar aanleiding van de resultaten vindt overleg plaats tussen de TCAI (vanaf augustus a.s. de LCTI), de Landelijke vereniging van indicatieorganen (LVIO) en het Landelijk centrum voor indicatiestelling gehandicaptenzorg (LCIG) om te komen tot een betere afstemming en samenhang tussen de procedures en indicatiestelling.
Ook vindt er interdepartementaal overleg plaats tussen OC&W en VWS over de afstemming van de indicatiestelling en over de wijze waarop «een loket» nagestreefd kan worden. In het veld zijn er diverse initiatieven van REC's om een loket te realiseren voor zowel onderwijs als jeugdzorg. Binnen het experiment Gewoon Anders in Almere wordt ervaring opgedaan met één loket voor ouders. Hier betreft het een loket voor alle onderwijssoorten. De ervaringen die in het veld worden opgedaan zullen gebruikt worden bij het toewerken naar een loket.

Motie 47: Bevorderen dat ouders, indien nodig, ondersteuning kunnen krijgen van onafhankelijke ouderconsulenten bij het doorlopen van de procedure voorafgaand aan de plaatsing in het (speciaal) onderwijs.
Het wetsvoorstel regelt dat het REC de ouders op verzoek moet ondersteunen bij het indienen van een verzoek voor indicatiestelling en bij het zoeken naar een (speciale) school (art. 28b, 6e lid WEC). Daarnaast voorziet het wetsvoorstel in een Adviescommissie voor toelating en begeleiding (art. XII) die op verzoek adviseert over onder andere de toelating van een leerling. Ook de ouderorganisaties zijn actief in het voorlichten en begeleiden van de ouders. De waardering van ouders voor de begeleiding wordt meegenomen in de evaluatie eerste fase LGF. Daarom stel ik voor eerst te bezien hoe het proces van indicatiestelling en de begeleiding daarvan door diverse partijen verloopt, en dan na te gaan of er behoefte is aan een voorziening als in de motie verwoord.

Motie 48: Een nood- en tussenvoorziening in het leven roepen om te voorkomen dat gehandicapte leerlingen noodgedwongen thuiszitten door een gebrek aan passend onderwijs.
Tijdens de plenaire behandeling is aangegeven dat de ACTB een belangrijke rol kan spelen bij het vinden van passend onderwijs voor geïndiceerde leerlingen. Op basis van de rapportages die zij uitbrengt zal bezien worden in welke gevallen er na de invoering van de nieuwe wetgeving nog leerlingen noodgedwongen thuiszitten en in hoeverre er mogelijkheden zijn om door nood- en tussenvoorzieningen in onderwijs te voorzien. De Kamer zal hierover geïnformeerd worden.

Ambulante begeleiding voor 20+-ers. Tijdens de plenaire behandeling is de ambulante begeleiding voor 20+-ers aan de orde geweest. Gevraagd is of dit is afgeschaft zonder dat daar iets anders voor in de plaats is gekomen. Dit is niet het geval. Op basis van de huidige regelgeving kunnen scholen extra formatie ambulante begeleiding aanvragen. Scholen kunnen van deze regeling gebruik maken tot de LGF-wetgeving in werking treedt naar verwachting op 1 augustus 2002. Vanaf dat moment hebben geïndiceerde leerlingen recht op leerlinggebonden financiering in het reguliere basis- of voortgezet onderwijs dan wel een plek in het (voortgezet) speciaal onderwijs. Wat betreft de leerlingen met een handicap die naar het middelbaar of hoger beroepsonderwijs dan wel naar het wetenschappelijk onderwijs willen, verwijs ik naar het wetsvoorstel chronisch zieken en gehandicapten dat op dit moment in de Tweede Kamer ligt.

Tot slot

Nu de invoering van LGF dicht bij komt, wordt op vele terreinen in het onderwijsveld gewerkt aan de laatste voorbereidingen. Dankzij de inzet van het onderwijsveld is een zorgvuldige invoering van LGF en een verbetering van het onderwijs aan leerlingen met een handicap mogelijk.
Ook uit deze voortgangsrapportage blijkt dat de voorbereidingen voor de invoering van LGF in volle gang zijn en dat steeds meer onderdelen in de afrondende fase komen zodat een goede invoering van de Wet gerealiseerd wordt.
Ik hoop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd over de voortgang van het LGF-traject.

De Staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
K. Y. I. J. Adelmund